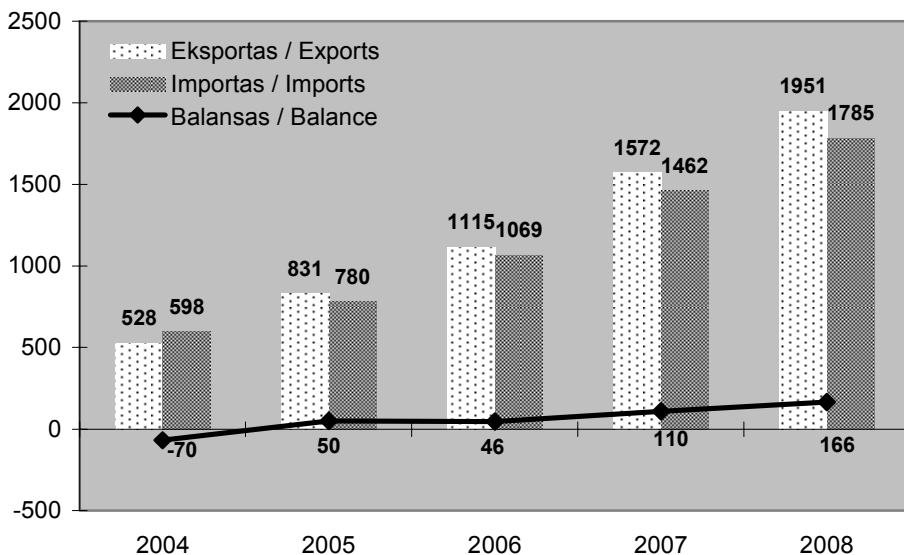


LIETUVOS UŽSIENIO PREKYBA ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTAIS
2008 METŲ I KETVIRTĮ
LITHUANIAN FOREIGN TRADE OF AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS
IN THE 1ST QUARTER OF 2008

Audronė LASKAUSKIENĖ

Straipsnyje nagrinėjamos žemės ūkio ir maisto produktų eksporto ir importo tendencijos, remiantis Lietuvos Respublikos statistikos departamento duomenimis.

2008 metų I ketvirtį žemės ūkio ir maisto produktų eksportas siekė 1951 mln. Lt, palyginti su 2007-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, padidėjo 24 proc.; importas – 1785 mln. Lt, padidėjo 22 proc. Užsienio prekybos apyvarta išaugo 23 proc. Prekybos balansai per 2005–2008 metų I ketvirtį buvo teigiami, 2008 metais siekė 166 mln. Lt, palyginti su 2007-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, padidėjo 56 mln. Lt (1 pav.).



**1 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas, importas ir užsienio prekybos balansas
2004–2008 metų I ketvirtį, mln. Lt**

*Figure 1. Exports, imports and foreign trade balance of agricultural and food products
in the 1st quarter of 2004–2008, mill. Lt*

Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas pastaraisiais metais sudaro nemažą Lietuvos užsienio prekybos dalį. 2007 metų I ketvirtį eksportas siekė 16,3 proc., o 2008-aisiais – 15,5 proc. Importo dalis 2007 metų I ketvirtį sudarė 10,7 proc., o 2008-aisiais – 10,1 proc.

Padidėjo 16 iš 24 *produktų grupių* (analizuojant grupę KN 2 ženklų lygmeniu) eksportas. Per 2008 metų I ketvirtį tradiciškai daugiausia buvo eksportuota pieno ir pieno produktų – už 269 mln. Lt, 24 mln. Lt daugiau nei 2007 metų tą patį laikotarpį. Minėtų produktų eksportas per 2008 metų I ketvirtį sudarė 14 proc. viso žemės ūkio maisto produktų eksporto (2 pav.). Beveik 37 proc. pieno produktų eksportuota į Rusiją (58 proc. visų eksportuotų sūrių ir varškės teko Rusijai), 10,6 proc. – į Italiją, 10 proc. – į Vokietiją.

Antroje vietoje pagal eksporto apimtį 2008 metų I ketvirtį buvo javų eksportas. Palyginti su 2007 metų I ketvirčiu, javų eksportas padidėjo beveik 12 kartų, siekė 239 mln. Lt, sudarė 12 proc. viso žemės ūkio maisto produktų eksporto. 80 proc. javų eksporto sudarė kviečiai ir meslinas, jo eksportas padidėjo 14 kartų (194 tūkst. t už 188 mln. Lt). 55 proc. kviečių ir meslino išvežta į Alžyrą, 21 proc. – į Maroką, 13 proc. – į Vokietiją.

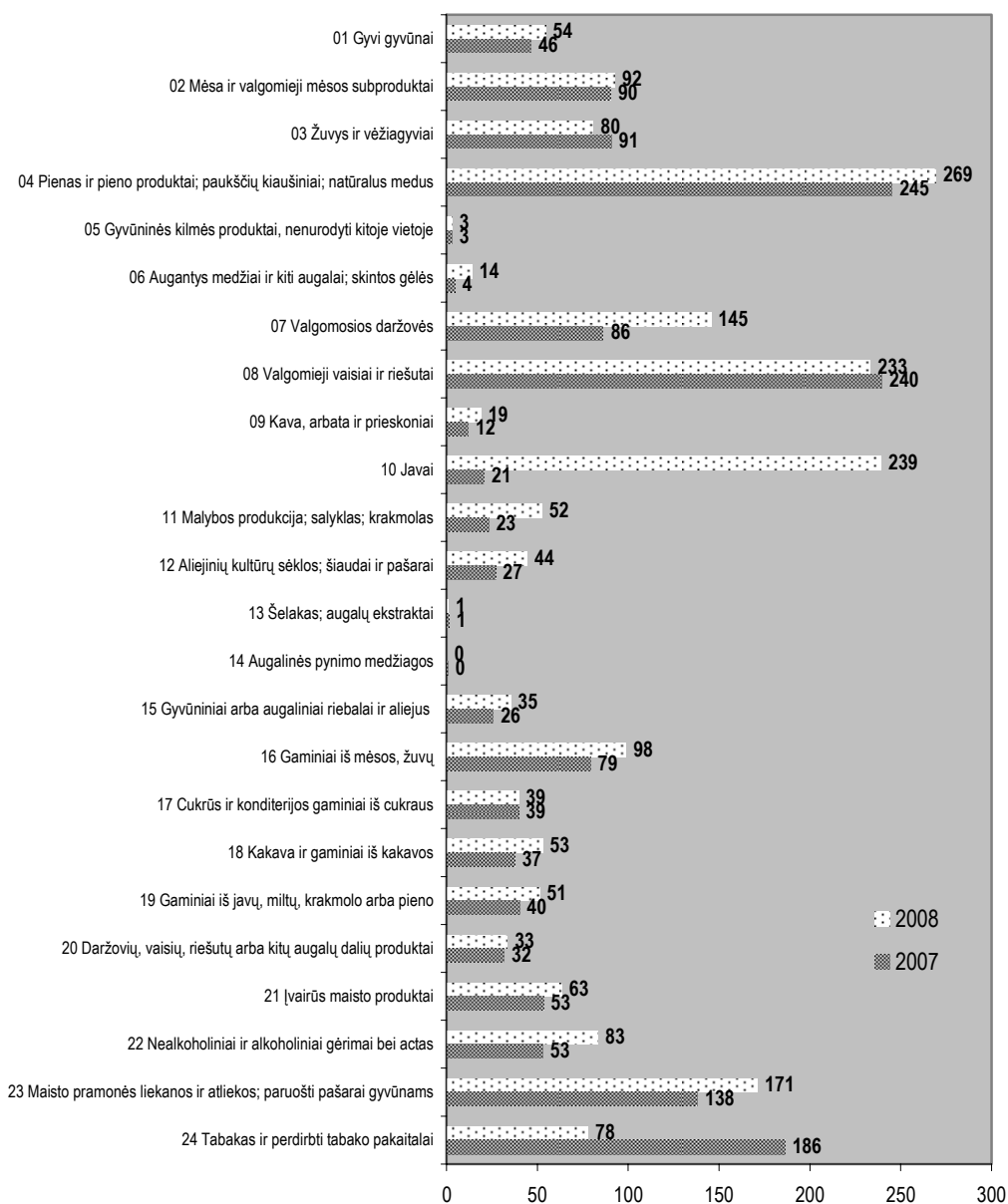
Trečioje vietoje – valgomųjų vaisių eksportas. Palyginti su 2007-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, šių prekių eksportas liko beveik toks pat, siekė 233 mln. Lt, sudarė 12 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto. 95 proc. minėtos produktų grupės eksporto sudarė obuoliai, beveik visi (97 proc.) buvo išvežti į Rusiją.

Didelę eksporto dalį sudarė maisto pramonės liekanos ir pašarai gyvūnams (171 mln. Lt ir 8,8 proc.), kurio 75 proc. sudaro kačių ir šunų ėdalas, jo išvežta 24 tūkst. t už 102 mln. Lt. Daržovių eksportuota už 145 mln. Lt – 7,4 proc., gaminių iš mėsos ir žuvų – už 98 mln. Lt – 5 proc., mėsos – už 92 mln. Lt – 4,7 proc. visų eksportuotų žemės ūkio ir maisto produktų. Per 2008 metų I ketvirtį visų minėtų produktų dalis sudarė apie 65 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto.

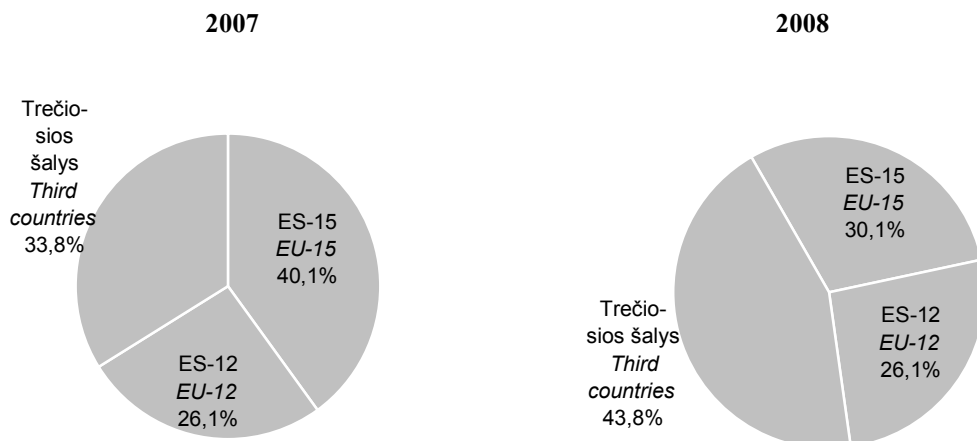
Iš keturių *pagrindinių* maisto produktų grupių (grupuota KN 2 ženklų lygmeniu) per 2008 metų I ketvirtį daugiausia eksportuota augalinių produktų (KN 01–05) – už 747 mln. Lt (38 proc.). Antroje vietoje – paruoštų maisto produktų, gėrimų ir tabako gaminių (KN 16–24) eksportas – už 670 mln. Lt (34 proc.), trečioje – gyvų gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktų grupės prekės (KN 01–05) – už 499 mln. Lt (26 proc.), paskutinėje – aliejus ir riebalai (KN 15) – už 35 mln. Lt (1,8 proc.).

Žemės ūkio ir maisto produktų 2008 metų I ketvirčio eksporto į tris *šalių grupes* analizė parodė, kad, palyginti su 2007 metų atitinkamu laikotarpiu, eksporto į ES šalis senbuves (ES-15) vertės dalis sumažėjo 10 procentinių punktų, į naująsias ES šalis (ES-12) išliko tokia pati, į trečiąsias – padidėjo 10 procentinių punktų. Pagal vertę eksportas į ES-15 nežymiai sumažėjo iki 588 mln. Lt, ES-12 – padidėjo 1,2 karto iki 509 mln. Lt, į trečiąsias šalis – padidėjo 1,6 karto iki 855 mln. Lt. Iš viso į ES šalis eksportuota už 1096 mln. Lt, tai sudarė 56 proc. žemės ūkio ir maisto produktų eksporto (3 pav.).

2008 metų I ketvirtį daugiausia žemės ūkio ir maisto produktų eksportuota į Rusiją (30 proc.), Latviją (14 proc.), Vokietiją (11 proc.), Estiją (6,0 proc.), Alžyrą (5,3 proc.), Lenkiją (5,1 proc.), Jungtinę Karalystę (4,5 proc.), Italiją (2,5 proc.) (4 pav.)

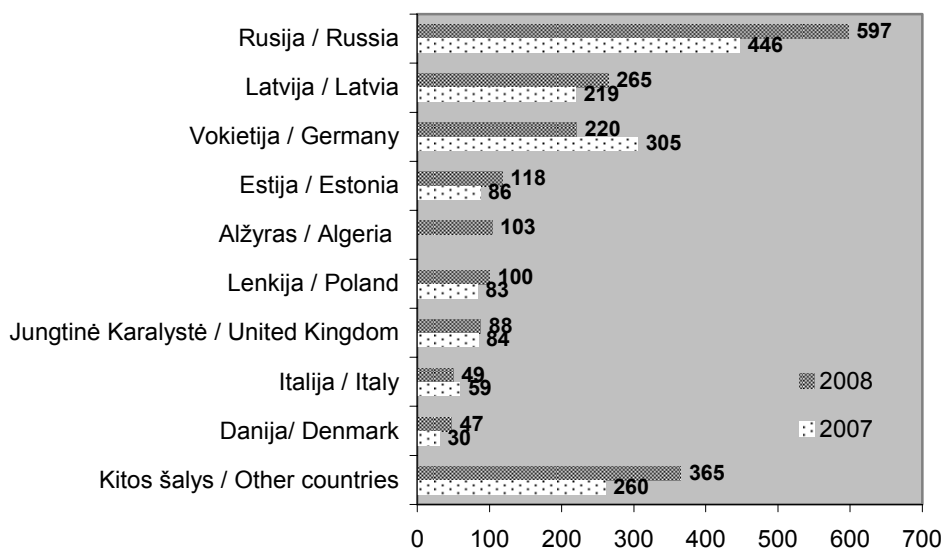


2 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas 2007 ir 2008 metų I ketvirtį, mln. Lt
Figure 2. Exports of agricultural and food products in the 1st quarter of 2007 and 2008, mill. Lt



**3 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksporto struktūra pagal šalių grupes
2007 ir 2008 metų I ketvirtį**

*Figure 3. Structures of exports of agricultural and food products by country group
in the 1st quarter of 2007 and 2008*



**4 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas pagal šalis
2007 ir 2008 metų I ketvirtį, mln. Lt**

*Figure 4. Exports of agricultural and food products by country
in the 1st quarter of 2007 and 2008, mill. Lt*

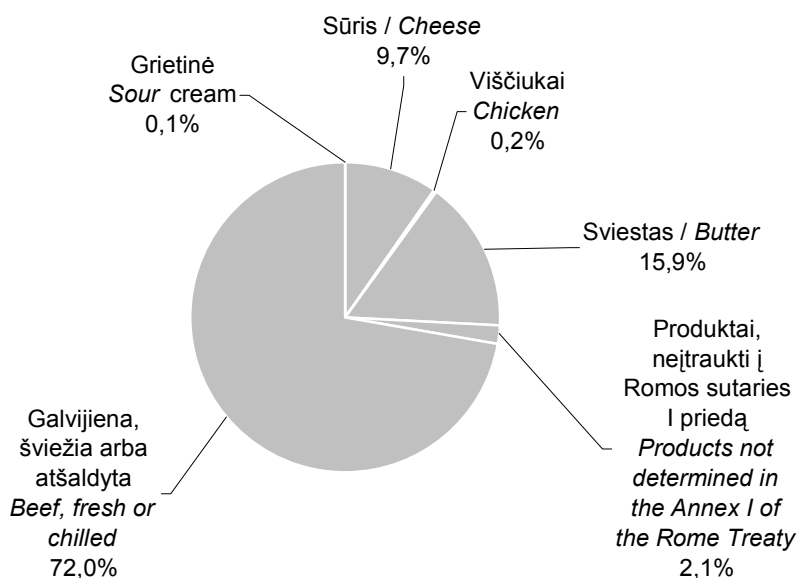
Eksportas į *Rusiją*, palyginti su 2007 metų tuo pačiu laikotarpiu, auga nebe taip sparčiai. Jis padidėjo 1,3 karto (2007 m. – 2 kartus), siekė 446 mln. Lt, tai sudarė 28 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto. Į *Rusiją* daugiausia eksportuota obuolių – 63 tūkst. t už 114 mln. Lt (20 proc. visų eksportuotų į *Rusiją* žemės ūkio ir maisto produktų; palyginti su 2007 m. tuo pačiu laikotarpiu, jų eksportas sumažėjo 1,8 karto), sūrių ir varškės – už 85 mln. Lt, 14 proc. (pagal vertę prekybos apimtis liko tokia pati, bet pagal kiekį – sumažėjo 1,4 karto). Trečioje vietoje pagal eksporto į *Rusiją* apimtį yra šviežių ir šaldytų daržovių grupės produktai (KN 0709). 50 proc. šios grupės eksporto sudaro pievagrybiai (6,7 tūkst. t už 22 mln. Lt), 25 proc. – paprikos (1,7 tūkst. t už 10,9 mln. Lt). Beveik 4 kartus padidėjo kopūstų, žiedinių kopūstų, kalmarų eksportas (38 tūkst. t už 42 mln. Lt), tai sudarė 7,1 proc. viso žemės ūkio maisto produktų eksporto į *Rusiją*.

Eksportas į *Latviją*, palyginti su tuo pačiu 2007 metų laikotarpiu, padidėjo 1,2 karto ir siekė beveik 14 proc. visų iš Lietuvos eksportuotų žemės ūkio ir maisto produktų. Beveik 12 proc. eksporto į *Latviją* sudarė cigarečių eksportas (30 mln. Lt), antroje vietoje – cukrus (13 mln. Lt), trečioje – sūriai ir varškė (12,6 mln. Lt).

Į *Vokietiją* žemės ūkio ir maisto produktų 2008 metų I ketvirtį eksportuota 1,4 karto mažiau – už 217 mln. Lt, tai sudarė 11 proc. Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų eksporto. Daugiausia išvežta cigarečių (45 mln. Lt), antroje vietoje – kviečiai ir meslinas (27 tūkst. t už 25 mln. Lt), trečioje – gaminiai ir konservai iš žuvų. Jų eksportas padidėjo 1,8 karto, siekė 23 mln. Lt.

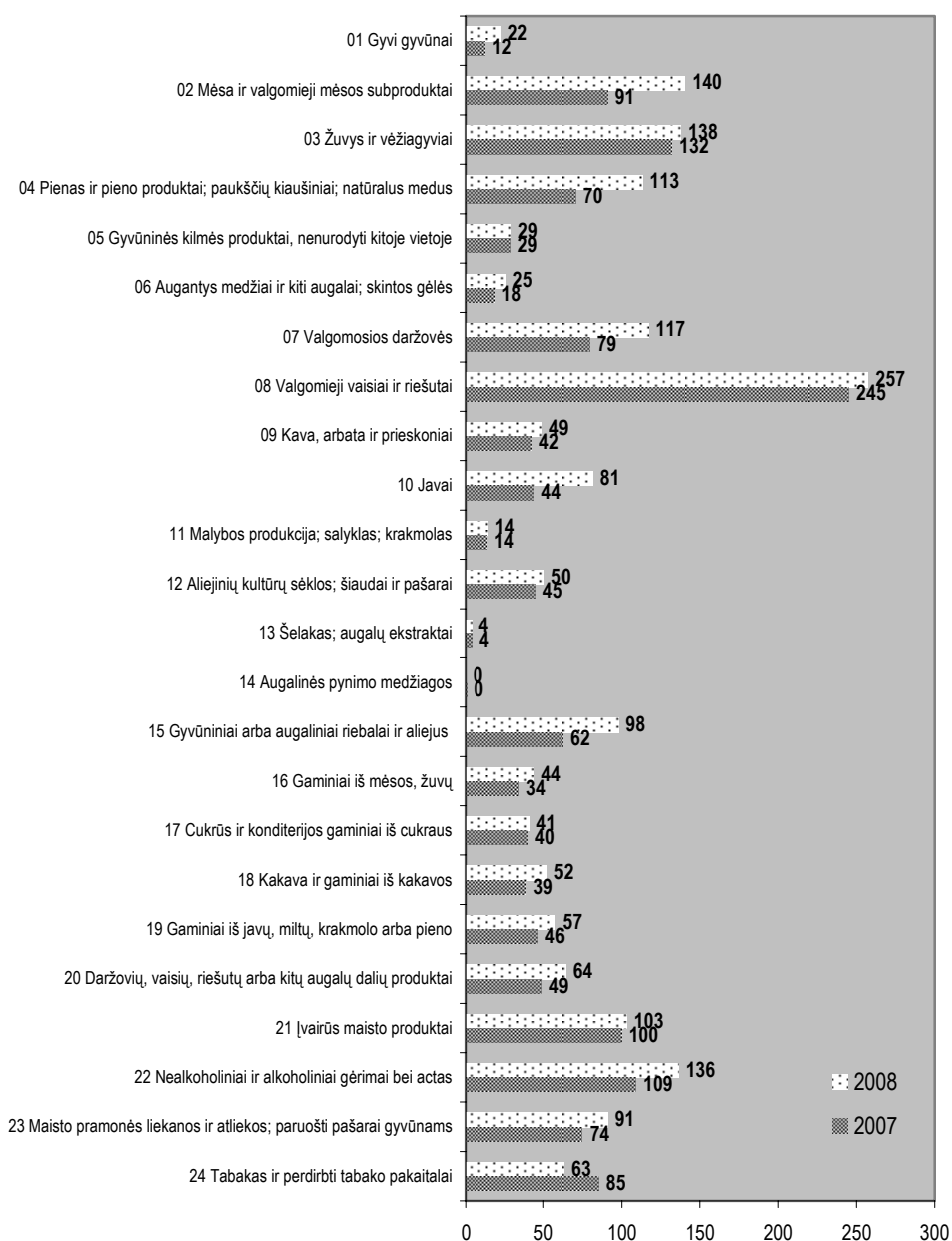
Eksportas į *Rusiją*, *Latviją* ir *Vokietiją* sudarė 55 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto.

2008 metų I ketvirtį buvo išmokėta 9,5 mln. Lt eksporto į trečiąsias šalis kompensacijų. Galvijenos, sūrių ir varškės daugiausia eksportuota į *Rusiją*, sviesto – į *Saudo Arabiją* ir *Serbiją*.



5 pav. Kompensacijų, išmokėtų už eksportą į trečiąsias šalis, struktūra 2008 metų I ketvirtį

Figure 5. Structure of compensations paid for the products exported into third countries in the 1st quarter of 2008



6 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importas 2007 ir 2008 metų I ketvirtį, mln. Lt
Figure 6. Imports of agricultural and food products by country in the 1st quarter of 2007 and 2008, mill. Lt

Iš visų 24 *produktų grupių* (pagal KN 2 ženklus) sumažėjo tabako (beveik 1,4 karto, 22 mln. Lt), šelako, augalų ekstraktų, augalinių pynimo medžiagų importas. 2008 metų I ketvirtį, kaip ir per 2007-ųjų atitinkamą laikotarpį, daugiausia buvo įvežta valgomųjų vaisių (257 mln. Lt, 14 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo), mėsos (140 mln. Lt, 7,9 proc.), žuvų (138 mln. Lt, 7,7 proc.), nealkoholinių gėrimų (136 mln. Lt, 7,6 proc.), valgomųjų daržovių (117 mln. Lt, 6,5 proc.). 42 proc. valgomųjų vaisių importo sudarė importas iš Lenkijos (108 mln. Lt). Iš minėtos šalies įvežta 99 proc. visų į Lietuvą importuotų obuolių. 11 proc. valgomųjų vaisių įvežta iš Nyderlandų (29 mln. Lt), 7,0 proc. – iš Italijos (18 mln. Lt), 6,6 proc. – iš Ispanijos (17 mln. Lt), 5,7 proc. – iš Belgijos (15 mln. Lt). Pusantrą karto padidėjo mėsos ir valgomųjų subproduktų importas. Mėsos daugiausia importuota iš Lenkijos (už 107 mln. Lt, 42 proc. viso mėsos importo), Vokietijos (19 mln. Lt, 14 proc.), Latvijos (12 mln. Lt, 8,4 proc.). 63 proc. mėsos importo sudarė kiauliena, 21 proc. – paukštiena. Trečioje vietoje yra žuvų ir vėžiagyvių importas, kurių prekybos apimtis liko tokia pati kaip ir 2007 metų I ketvirtį. Žuvų ir vėžiagyvių daugiausia importuota iš Švedijos, Latvijos, Vokietijos, Vietnamo, Kazachijos, Islandijos ir Norvegijos.

Iš keturių *pagrindinių maisto produktų grupių* per 2008 metų I ketvirtį daugiausia importuota paruoštų maisto produktų, gėrimų ir tabako (KN 16–24) – 1,1 karto daugiau, už 649 mln. Lt, arba 36 proc. viso žemės ir maisto produktų importo. Antroje vietoje – augalinių produktų (KN 06–14) importas (išaugo 1,2 karto, sudarė 597 mln. Lt, 33 proc.), trečioje – gyvų gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktų grupės prekių (KN 01–05) importas (1,3 karto, 442 mln. Lt, 25 proc.), ketvirtoje – riebalų ir aliejaus grupės produktų (KN 15) importas (1,6 karto, 98 mln. Lt, 5,5 proc.).

Importo iš ES šalių senbuvų (ES-15) dalis beveik nepasikeitė – 39 proc. viso importo, tačiau, palyginti su praėjusiu metų tuo pačiu laikotarpiu, vertė padidėjo 1,3 karto (siektė 702 mln. Lt). 2,2 procentinio punkto padidėjo ES-12 dalis, iš šios šalių grupės buvo įvežta produktų už 793 mln. Lt, importo vertė išaugo 1,3 karto. Importo iš trečiųjų šalių dalis sumažėjo 3,3 procentinio punkto, vertė liko beveik tokia pati – importuota už 290 mln. Lt. Įvežtų iš ES šalių produktų vertė sudarė 84 proc. viso Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų importo vertės ir siekė 1495 mln. Lt (7 pav.).

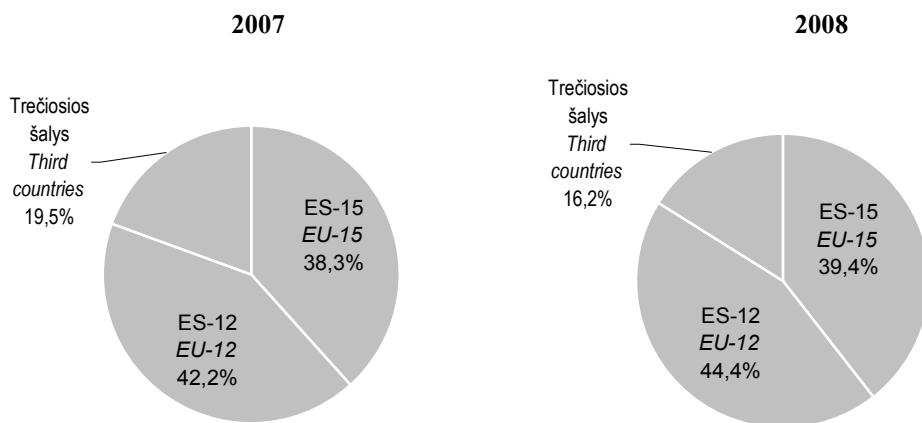
2008 metų I ketvirtį daugiausia produktų importuota iš Lenkijos, Latvijos, Vokietijos, Nyderlandų, Estijos ir Ispanijos. Importas iš šių šalių sudarė 66 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo (8 pav.).

Importas iš Lenkijos minėtu laikotarpiu siekė 409 mln. Lt ir sudarė 23 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo, palyginti su 2007 metų I ketvirčiu, išaugo 1,3 karto. Iš Lenkijos daugiausia buvo įvežta obuolių – už 90 mln. Lt (palyginti su atitinkamu 2007 m. laikotarpiu, vertine išraiška 1,2 karto mažiau, o pagal kiekį – beveik 2 kartus mažiau), kiaulienos (42 mln. Lt, 8,0 tūkst. t, 1,5 karto daugiau), žiedinių ir gūžinių kopūstų, kalmarų (34 mln. Lt, 28 tūkst. t, 2,4 karto daugiau), mineralinio ir gazuoto vandens (13 mln. Lt), dešrų (11,6 mln. Lt).

Importas iš Latvijos siekė 239 mln. Lt, tai sudarė 13 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo į Lietuvą. Palyginti su 2007 metų I ketvirčiu, importas iš Latvijos išaugo 1,4 karto. Daugiausia buvo importuota pieno ir grietinės (už 59 mln. Lt), cigarečių (už 25 mln. Lt), kviečių ir meslino (už 19 mln. Lt), stipriųjų alkoholinių gėrimų (už 10 mln. Lt).

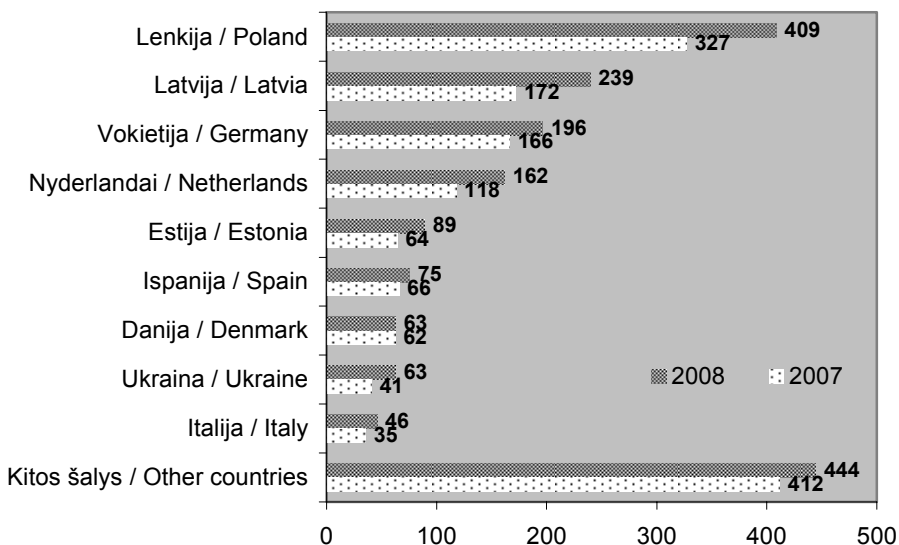
Trečioje vietoje pagal importo apimtį – Vokietija. 2008 metų I ketvirtį importas iš Vokietijos padidėjo 1,2 karto, siekė 196 mln. Lt ir sudarė 11 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų impor-

to. Daugiausia iš Vokietijos įvežta kiaulienos, šios mėsos importas išaugo 4,4 karto, importuota 2,7 tūkst. t už 15 mln. Lt. Toliau – gyvūniniai produktai, netinkami žmonių maistui (12 mln. Lt), sojų aliejus (11 mln. Lt, padidėjo 26 kartus), kava (10 mln. Lt), šokoladas (8 mln. Lt).



7 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importo struktūra pagal šalių grupes
2007 ir 2008 metų I ketvirtį

Figure 7. Structures of imports of agricultural and food products by country group
in the 1st quarter 2007 and 2008

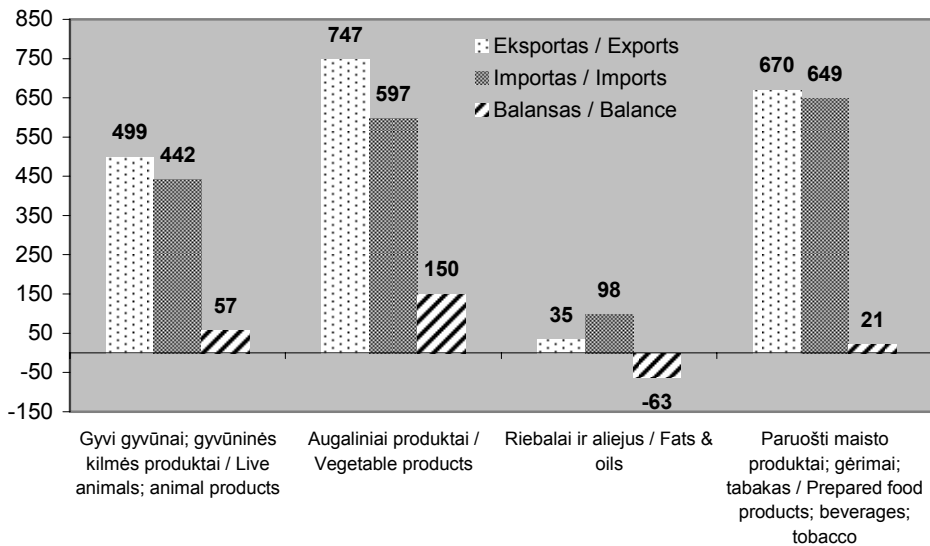


8 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importas pagal šalis 2007 ir 2008 metų I ketvirtį, mln. Lt

Figure 8. Imports of agricultural and food products by country in the 1st quarter of 2007 and 2008, mill. Lt

Prekybos pagal pagrindines produktų grupes analizė parodė, kad teigiamas buvo prekybos gyvū gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktais (KN 01–05), augaliniais produktais (KN 06–14), paruoštais maisto produktais, gėrimais ir tabako gaminiais (KN 16–24) balansas (9 pav.). Palyginti su

2007-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, prekybos riebalais ir aliejumi (KN 15) neigiamas balansas padidėjo, o augalinės kilmės produktais (KN 06–14) tapo teigiamas.



9 pav. Pagrindinių žemės ūkio ir maisto produktų grupių užsienio prekybos balansas 2008 metų I ketvirtį, mln. Lt

Figure 9. Balances of foreign trade of agricultural and food products by main product groups in the 1st quarter of 2008, mill. Lt

2008 metų I ketvirčio užsienio prekybos apyvarta, palyginti su tuo pačiu 2007-ųjų laikotarpiu, su trečiosiomis šalimis išaugo 40 proc., su naujosiomis ES šalimis (ES-12) – 27 proc., su ES šalimis senbuvėmis (ES-15) – 8 proc.

Didžiausia apyvarta buvo prekiaujant su Rusija (622 mln. Lt), Lenkija (509 mln. Lt), Latvija (503 mln. Lt), Vokietija (417 mln. Lt), Estija (207 mln. Lt), Nyderlandais (201 mln. Lt). Didžiausi buvo prekybos su Rusija (571 mln. Lt), Alžyru (103 mln. Lt), Jungtine Karalyste (73 mln. Lt), Baltarusija (39 mln. Lt), Maroku (32 mln. Lt), Estija (28 mln. Lt), Latvija (25,4 mln. Lt), Vokietija (24 mln. Lt) perviršiai, didžiausias deficitas – prekiaujant su Lenkija (308,5 mln. Lt).

Summary

The value of agricultural products exported over the first quarter of 2008 made up 1951 mill. Lt and, compared to the same period of 2007, increased by 24 per cent. The imports reached 1785 mill. Lt and went up by 22 per cent. The turnover of foreign trade increased by 23 per cent. The trade balances in the first quarter of 2005–2008 were positive; in 2008 it amounted to 166 mill. Lt. and, compared to the same period of 2007, went up by 56 mill. Lt. The largest amounts exported made up dairy products, cereals, fruits, residues and waste from the food industries, prepared animal fodder, vegetables, preparations of meat and fish, meat; while among the largest amounts imported were fruits and nuts, meat, fish, non-alcoholic drinks, vegetables. 56 per cent of products were exported into EU countries, and the imports from the EU made up 84 per cent. The largest foreign trade surplus was recorded in respect to Russia. Algeria, United Kingdom, Belarus, Morocco, Estonia, Latvia, Germany, while the largest trade deficit was in respect to Poland.